

<https://doi.org/10.15407/np.61.128>
УДК 316.774:355.45(477):32.019.51–021.411

Алла Гребенюк,

кандидат філологічних наук, викладач кафедри східноєвропейських мов
навчально-наукового центру мовної підготовки,

Національна академія СБ України

вул. Максимовича, 22, Київ, 03066, Україна

e-mail: alla7997@meta.ua

<https://orcid.org/0000-0002-8703-3432>

Scopus Author ID: 57222149559

АНТИУКРАЇНСЬКА ПРОПАГАНДА: ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА ПОНЯТТЯ

На основі вивчення положень Стратегії національної безпеки України, лексикографічних джерел, наукових та практичних матеріалів розглянуто такі характерні особливості проникнення в систему соціальних інформаційних комунікацій пропаганди, ворожої національним інтересам України: розповсюдження (поширення, роз'яснення, доведення до адресатів) політичних, філософських, наукових, художніх, інших мистецьких ідей, поглядів, знань, закликів зі змістом, що фальсифікує реальності розвитку нашого суспільства, подає їх у викривленому, негативному світлі; їх реалізація через ідейно-політичний, соціальний, релігійний вплив на широкі маси або певні групи людей; спекуляція на наявних суспільних протиріччях, розпалювання внутрішньо-суспільної ворожнечі, провокування конфліктів, підрив суспільної єдності; локалізування серед методів спеціальних інформаційних операцій та у спектрі невоєнних загроз; деструктивність; переорієнтація об'єктів впливу на цінності та ідеали, невластиві або ж шкідливі для нашого суспільства, підштовхування до вчинення протиправних дій, послаблення державного та суспільно-політичного устрою України. Сформульовано дефініцію на позначення антиукраїнської пропаганди.

Ключові слова: антиукраїнська пропаганда, риси антиукраїнської пропаганди, поняття антиукраїнської пропаганди, теоретико-методологічні засади антиукраїнської пропаганди, протидія антиукраїнській пропаганді, стратегічні інформаційні комунікації.

Постановка проблеми. Антиукраїнська пропаганда стала одним з основних інструментів російської агресії проти України. Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України
© А. Гребенюк, 2021

№ 392/202014 вересня 2020 р. (далі – Стратегія), визначає особливості створюваних при цьому загроз для українського суспільства й окреслює шляхи їх нейтралізації. Вона прямо передбачає пріоритетними завданнями правоохоронних, спеціальних, розвідувальних та інших державних органів відповідно до їхньої компетенції активну та ефективну протидію розвідувально-підривній діяльності, спеціальним інформаційним операціям та кібератакам, російській та іншій підривній пропаганді.

Стратегія визначає російську пропаганду як підривну та відносить її до невоєнних загроз, що посягають на державний суверенітет, територіальну цілісність, демократичний конституційний лад та інші життєво важливі національні інтереси України. Цей нормативно-правовий акт констатує розгортання *деструктивної пропаганди* як ззовні, так і всередині України, використання суспільних суперечностей, розпалювання ворожнечі, провокування конфліктів, підрив суспільної єдності.

Для нейтралізації цієї пропаганди визнано за необхідне: 1) організацію цілісної інформаційної політики держави; 2) вдосконалення ефективності системи стратегічних інформаційних комунікацій [1]. У процесі розвитку сучасних електронних інформаційних технологій видається за необхідне вивчення шляхів змістового вдосконалення інформаційних обмінів у цих комунікаціях, уточнення термінологічного апарату, що сприятиме підвищенню ефективності використання вітчизняних інформаційних ресурсів у нейтралізації ворожої пропаганди.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дотичними до предмета нашого дослідження є наукові здобутки В. Петрика, А. Кузьменка, В. Остроухова, О. Штоквиша, В. Полевого, М. Дзюби, М. Галамби, І. Слюсарчука, які дослідили соціально-правові основи інформаційної безпеки. Вивчивши методи спеціальних інформаційних операцій та актів зовнішньої інформаційної агресії, локалізували серед них пропаганду [2].

Д. Тимчук, Ю. Карін, К. Машовець, В. Гусаров констатували, що агресія РФ проти України постійно супроводжується інформаційною кампанією, яка має ті самі характерні особливості, що і війна. Вони наголосили на ролі у сучасному міждержавному протиборстві інформації, якою можна атакувати, здійснити обманний маневр чи повністю підмінити інформаційний потік [3].

Спеціальним інформаційним операціям та пропагандистським кампаніям присвятив свої праці О. Литвиненко [4]. На увагу заслуговують наукові доробки Б. Кормича, предметом дослідження якого були організаційно-правові засади політики інформаційної безпеки України [5].

Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій вивчені В. Петриком та В. Остроуховим [6].

Проблеми розвитку соціокультурних механізмів формування ментального імунітету проти зовнішніх маніпуляцій свідомістю населення України, технології розвитку і захисту національного інформаційного простору, активізація використання національних інформаційних ресурсів як інтегративного чинника вітчизняного соціокультурного середовища та інші супутні проблеми розглядалися колективом дослідників НБУВ під керівництвом академіка О. Онищенка.

Однак, на жаль, у контексті необхідності підвищення ефективності роботи з нейтралізації ворожого впливу на інтернет-ресурси досі не сформовано дефініції антиукраїнської пропаганди, не визначено її види, методи, місце та роль.

З огляду на викладене **метою цієї публікації** є з'ясування характерних рис та поняття антиукраїнської пропаганди.

Виклад основного матеріалу. У «Словнику української мови» за редакцією І. Білодіда вміщені такі визначення пропаганди:

- поширення і постійне, глибоке та детальне роз'яснення яких-небудь ідей, поглядів, знань;
- ідейний вплив на широкі маси або певні групи людей, що носить політичний або релігійний характер [7].

Тобто, згідно з наведеними дефініціями виконавчий механізм пропаганди, що є її першою характерною рисою, забезпечується через вплив шляхом роз'яснення, доведення до адресатів певної інформації. У той же час зауважимо, що вказані визначення обмежені процесуальними особливостями та не розкривають інших елементів явища, що нами вивчається.

У тому ж контексті сформульована дефініція пропаганди В. Петрика, А. Кузьменка, В. Остроухова, О. Штоквиша, В. Полевого, М. Дзюби, М. Галамби, І. Слюсарчука. Вони стверджують, що це – поширення різних політичних, філософських, наукових, художніх, інших мистецьких ідей з метою їх упровадження у громадську думку та активізації, тим самим використання цих ідей у масовій практичній діяльності населення [2].

Як бачимо, ідеться про той самий процес поширення ідей. При цьому конкретизуються їх види. Утім мета пропаганди не корелює з положеннями Стратегії національної безпеки, які найменувають її деструктивною та підривною. Наведене вище визначення має загальний характер.

Певну деталізацію в контексті нашого предмета дослідження здійснює В. Остроухов. Він розглядає пропаганду як метод спеціальних інфор-

маційних операцій (далі – СІО) та актів зовнішньої інформаційної агресії (далі – АЗІА). Припустимо, що саме змістове наповнення СІО та АЗІА, у межах яких реалізується пропаганда, і зумовлює її антиукраїнське спрямування.

Так, СІО реалізується в межах інформаційної війни – виду протиборства між різними суб'єктами (державами, неурядовими, економічними або іншими структурами), що здійснюється з метою досягнення односторонніх воєнних, соціально-політичних чи економічних переваг над противником. СІО – це проведення спецслужбами іноземних держав тасмних операцій та акцій негативного чи навіть деструктивного ідеологічного, ідейно-політичного та соціального впливу на особу, групу осіб або суспільство в цілому з метою їх переорієнтації на інші цінності та ідеали, підштовхування до вчинення протиправних дій підриву й послаблення державного та суспільно-політичного устрою [2, с. 17].

Що слід розуміти у цьому разі під підривом? З'ясуємо, що підрив – це дія і стан за значенням «*підривати*», «*підірвати*». У свою чергу, ці терміни означають – діями, вчинками тощо шкодити чому-небудь, *послаблювати* щось; позбавляти чого-небудь, руйнувати щось [8]. Тобто застосування термінологічних одиниць «підрив» та «послаблення» є явищем мовленнєвої надмірності, повторенням близьких за значенням слів, неприпустимим при формулюванні дефініції пропаганди.

Проте саме у цьому визначенні йдеться про деструктивний характер родового (по відношенню до пропаганди) явища, який притаманний і його методам (пропаганді у т. ч.). Також у ньому доповнюються види впливу: ідейно-політичний та соціальний. Привертає увагу мета СІО, яка, на нашу думку, якнайкраще розкриває мету пропаганди. Виділені нами аспекти доповнюють спектр характерних рис пропаганди.

Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські акції на Донбасі розпочались протягом березня – квітня 2014 р., коли сили та засоби ФСБ РФ і проросійські рухи у південних та східних областях України стали постійно і активно дестабілізувати ситуацію.

Зауважимо, що СІО проти України проводились РФ ще раніше. Так, у 1992 р. посадові особи РФ поширювали пропагандистські ідеї, зокрема офіційно виголошували: «Крым – это часть России» (віцепрезидент РФ А. Руцкой); «Крым никогда не принадлежал Украине» (мер Санкт-Петербурга А. Собчак); «Черноморский флот бывшего СССР будет принадлежать России» (голова Верховної ради РФ Р. Хасбулатов).

У результаті розгорнутої пропаганди в червні 1993 р. на військових базах Криму 203 військові кораблі (80%) підійняли російський прапор.

Все відбувалося під виглядом стихійної ініціативи судових команд. Ця акція стала основою для створення Чорноморського флоту РФ. Паралельно з цим Росія чинила інформаційний тиск на керівництво Української держави щодо вилучення ядерної зброї та підписання Будапештського меморандуму.

Представники групи «Інформаційний спротив» Д. Тимчук, Ю. Карін, К. Машовець та В. Гусаров окремо згадують часті візити до Криму представників російської Держдуми В. Жириновського, Г. Зюганова, мера м. Москва Ю. Лужкова та ін. За словами зазначених експертів, зустрічі російських державних діячів з моряками Чорноморського флоту РФ, членами проросійських організацій та ветеранами мали виключно пропагандистський характер. Вони підтримували ЧФ РФ будівництвом житла, клубів для російських військових, поширювали літературу й організували концерти під проросійські гасла на кшталт «Крим – це Росія».

У подальшому підрозділи Чорноморського флоту РФ стали однією з основних сил російської агресії, крім диверсійно-розвідувальних груп спецслужб РФ, військовослужбовців Збройних сил РФ та членів проросійських організацій та рухів, що були ядром так званого місцевого ополчення [3].

Таким чином, пропаганда у складі спеціальних інформаційних операцій відіграла вагомую роль у підготовці й реалізації акту агресії РФ. Вона стала явним та дієвим інструментом досягнення керівництвом РФ його військово-політичних цілей.

Аналіз подій фактологічно підтверджує положення, розроблені В. Остроуховим. У них конкретизується мета пропаганди, підкреслюється її маніпулятивний характер – здійснення вигідного впливу на громадську думку, провокування запрограмованих емоцій та зміни ставлення або поведіння певної групи людей у напрямі, безпосередньо чи опосередковано вигідному організатору. Зауважимо, що в сучасних умовах широкий технологічний арсенал засобів дає змогу використовувати як приховану (маніпулятивну), так і відкриту пропаганду.

Приклад відкритої форми пропаганди відображають матеріали судового провадження Луцького міськрайонного суду за справою № 161/19656/17. Дії винного суд кваліфікував: за ст. 109 ч.ч. 2, 3 КК України за ознаками розповсюдження матеріалів з публічними закликами до насильницької зміни і повалення конституційного ладу та до захоплення державної влади, у тому числі вчиненими повторно; за ст. 110 ч.ч. 1, 2 КК України за ознаками розповсюдження матеріалів

з публічними закликами до зміни меж території та державного кордону України на порушення порядку, встановленого Конституцією України, у тому числі вчиненими повторно; за ст. 295 ч. 1 КК України за ознаками розповсюдження матеріалів з публічними закликами до знищення майна, захоплення будівель, що загрожують громадському порядку; за ст. 436 ч. 1 КК України за ознаками розповсюдження матеріалів з публічними закликами до розв'язування воєнного конфлікту. Особу було засуджено до шести років позбавлення волі без конфіскації майна.

Засуджений умисно, усвідомлюючи протиправність своїх дій, 01.02.2012, з метою обміну інформацією з необмеженою кількістю осіб, за допомогою персонального комп'ютера – ноутбука, а також власного мобільного телефону зареєстрував у загальнодоступній та соціально-орієнтованій інтернет-мережі «ВКонтакте» електронну сторінку (акаунт) під мережевим псевдонімом. Використовуючи вказану сторінку, з метою доведення до відома усіх користувачів розмістив текстові записи, що закликали до повномасштабного виступу проти української влади.

Наведені та інші згадані у вирокі тексти були доступні для загального ознайомлення всіх користувачів вказаної соціальної мережі, які відвідували його сторінку, та автоматично надійшли як сповіщення всім користувачам соціально-орієнтованого ресурсу мережі Інтернет «ВКонтакте», які були додані до розділу «Друзі» вказаного акаунта [9].

Зауважимо, що експерт-лінгвіст зазначений текст визначив як мовленнєвий акт пропаганди. У той самий час, звернімо увагу, що злочинець застосував засоби соціальних комунікацій для вчинення протиправного діяння. Воно було пов'язане з розповсюдженням матеріалів із публічними закликами, які є частиною пропаганди так само, як і ідеї, погляди, знання, визначені І. Білодідом. При цьому заклик – це звертання до певної групи людей, у якому в стислій формі висловлено провідну ідею часу, політичну вимогу, завдання; відозва, гасло [10]. Така особливість має, на нашу думку, бути врахована при аналізі особливостей пропагандистських акцій та оцінці їхнього впливу.

З'ясувавши зв'язок пропаганди та спеціальної інформаційної операції, визначимо, який стосунок вона має до актів зовнішньої інформаційної агресії.

Слід зазначити, що при здійсненні правових оцінок ворожих пропагандистських дій правоохоронці відчують певне відставання чинних норм від пропагандистської практики сьогодення. У свою чергу, визначення акту зовнішньої інформаційної агресії (легальні та/або протиправні акції, реалізація яких може мати негативний вплив на безпеку інформаційного

простору держави [2]) видається занадто загальним та не дає відповіді на це запитання.

Певну ясність вносять положення Статуту ООН, які незалежно від оголошення війни кваліфікують як *акт агресії*:

- вторгнення чи напад збройних сил держави на території іншої держави, або будь-яка, навіть тимчасова, окупація, або будь-яка анексія із застосуванням сили на території іншої держави чи її частини;
- бомбардування збройними силами держави території іншої держави або застосування зброї на території іншої держави;
- блокаду портів чи берегів держави збройними силами іншої держави;
- напад збройними силами держави на сухопутні, морські та повітряні сили або морські чи повітряні флоти іншої держави;
- застосування збройних сил однієї держави, що розташовуються на території іншої держави згідно з угодою держави, що приймає, з порушенням умов, передбачених в угоді, або будь-яке продовження їх перебування на такій території після припинення дії угоди;
- дії держави, що дозволяє, аби її територія, яку вона надала в розпорядження іншої держави, ця держава використовувала для здійснення акту агресії проти третьої держави;
- засилання державою або від імені держави озброєних банд, груп, нерегулярних сил чи найманців, які застосовують силу проти іншої держави, здійснюючи акти, рівнозначні вищезазначеним, або її значна участь у них [11].

Як бачимо, інформаційна складова у спектрі елементів акту агресії не передбачена. Спираючись на положення міжнародного права, можемо констатувати, що у правовому полі АЗІА як вид акту агресії не передбачені, а віднесення до них пропаганди як їх методу є дискусійним. Отже, зазначене має бути враховане при формуванні поняття відповідно до мети нашої публікації.

Більше того, звертаючись до лексикографічних джерел, дізнаємось, що СІО та АЗІА недоцільно ставити в один смисловий ряд, адже вони є різнопорядковими за своєю суттю. Так, операція – це сукупність бойових дій, підпорядкованих єдиній меті, єдиному завданню; ряд дій, об'єднаних спільною метою [12]. У свою чергу, акт – це окремий прояв якої-небудь діяльності; дія, подія, вчинок. [13].

Отже, акт відноситься до операції як частина до цілого та не може виводитись у розряд самостійних явищ, будучи другорядним, видовим.

У зв'язку з цим до характерних рис антиукраїнської пропаганди віднесемо:

- розповсюдження (поширення, роз'яснення, доведення до адресатів) фальшованих політичних, філософських, наукових, художніх, інших мистецьких ідей, поглядів, знань, закликів і їх штучне ув'язування з проблемами реального суспільного життя;

- використання механізмів ідейно-політичних, соціальних, релігійних впливів на широкі маси або певні групи людей при штучному поглибленні суспільних суперечностей, розпалюванні ворожнечі, провокуванні конфліктів, підриві суспільної єдності;

- локалізування пропаганди серед методів спеціальної інформаційної операції та у спектрі невоєнних загроз інформаційній безпеці України;

- деструктивний характер антиукраїнської пропаганди;

- переорієнтація об'єктів впливу на інші цінності та ідеали, їх підштовхування до вчинення протиправних дій, послаблення державного та суспільно-політичного устрою;

- проведення пропагандистських акцій як у прихованій (маніпулятивній), так і відкритій формах з використанням засобів соціальних комунікацій;

- розгортання антиукраїнської пропаганди як ззовні, так і всередині України.

Висовки. Таким чином, під антиукраїнською пропагандою маємо розуміти метод спеціальних інформаційних операцій, що полягає у деструктивному маніпулятивному та відкритому ідейно-політичному, соціальному, релігійному та іншому впливові (шляхом використання комунікативних технологій, поширення і постійного, глибокого та детального роз'яснення ідей, поглядів, знань, закликів) на особу, групу осіб або суспільство з метою їх переорієнтації на інші цінності та ідеали й провокування запрограмованих емоцій, підштовхування до вчинення дій з дестабілізації ситуації й послаблення державного та суспільно-політичного устрою, посягання на державний суверенітет, територіальну цілісність, демократичний конституційний лад та інші життєво важливі національні інтереси України.

До **перспектив** подальших наукових досліджень відносимо вивчення: видів пропаганди; місця та ролі пропаганди серед методів СІО; методів проведення пропаганди; структурно-виконавчого механізму антиукраїнської пропаганди; хронології розвитку російської пропаганди в Україні.

Список бібліографічних посилань

1. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України № 392/2020 від 14 вересня 2020 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
2. Петрик В. М., Кузьменко А. М., Остроухов В. В. та ін. Соціально-правові основи інформаційної безпеки : навч. посіб. / за ред. В. В. Остроухова. Київ : Росава, 2007. 496 с.
3. Вторжение в Украину: Хроника российской агрессии. Киев : Брайт Стар Паблшинг, 2016. 240 с.
4. Литвиненко О. В. Спеціальні інформаційні операції та пропагандистські кампанії : монографія. Київ : Сатсанга, 2000. 222 с.
5. Кормич Б. А. Організаційно-правові засади політики інформаційної безпеки України : монографія. Одеса : Юрид. література, 2003. 472 с.
6. Петрик В. М., Остроухов В. В., Штоквиш О. А. та ін. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. Київ : Росава, 2006. 208 с.
7. Пропаганда. *Словник української мови*. URL: <http://sum.in.ua/s/propaganda>.
8. Підрив. *Там само*. URL: <http://sum.in.ua/s/pidryv>.
9. Справа № 161/19656/17, провадження №11-кп/802/129/18 Луцького міськрайонного суду. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/78463088>.
10. Заклик. *Словник української мови*. URL: <http://sum.in.ua/s/zaklyk>.
11. Денисов В. Н. Агресія (міжнародне право). *Велика українська енциклопедія*. URL: [https://vue.gov.ua/Агресія \(міжнародне право\)](https://vue.gov.ua/Агресія_(міжнародне_право)) (дата звернення: 25.03.2021).
12. Операція. *Словник української мови*. URL: <http://sum.in.ua/s/operacija>.
13. Акт. *Там само*. URL: <http://sum.in.ua/s/akt>.

References

1. Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy: Ukaz Prezydenta Ukrainy No. 392/2020 vid 14 veresnia 2020 r. [National Security Strategy of Ukraine: Decree of the President of Ukraine No. 392/2020 of September 14, 2020]. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> [in Ukrainian].

2. Petryk, V. M., Kuzmenko, A. M., Ostroukhov, V. V. et al. (2007). *Sotsialno-pravovi osnovy informatsiinoi bezpeky* [Socio-legal bases of information security: tutorial]. V. V. Ostroukhov (Ed.). Kyiv [in Ukrainian].

3. *Vtorzhenie v Ukrainu: Hronika rossijskoj agressii* [Invasion into Ukraine: a chronicle of Russian aggression]. (2016). Kiev [in Russian].

4. Lytvynenko, O. V. (2000). *Spetsialni informatsiini operatsii ta propahandystski kampanii* [Special information operations and propaganda campaigns]. Kyiv [in Ukrainian].

5. Kormych, B. A. (2003). *Orhanizatsiino-pravovi zasady polityky informatsiinoi bezpeky Ukrainy* [Organizational and legal principles of information security policy of Ukraine]. Odesa [in Ukrainian].

6. Petryk, V. M., Ostroukhov, V. V. Shtokvys, O. A. et al. (2006). *Suchasni tekhnologii ta zasoby manipuliuvannia svidomistiu, vedennia informatsiinykh viin i spetsialnykh informatsiinykh operatsii* [Modern technologies and means of manipulating consciousness, waging information wars and special information operations: a textbook]. Kyiv [in Ukrainian].

7. Propahanda [Propaganda]. (1977). *Slovnyk ukrainskoi movy – Dictionary of the Ukrainian Language*. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/propahanda> [in Ukrainian].

8. Pidryv [Undermining]. (1975). *Slovnyk ukrainskoi movy – Dictionary of the Ukrainian Language*. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/pidryv> [in Ukrainian].

9. Sprava No. 161/19656/17, provadzhennia No.11-kp/802/129/18 Lutskoho miskraionnoho sudu. Retrieved from <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/78463088> [in Ukrainian].

10. Zaklyk [Call]. (1972). *Slovnyk ukrainskoi movy – Dictionary of the Ukrainian Language*. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/zaklyk> [in Ukrainian].

11. Denysov, V. N. Ahresiia (mizhnarodne pravo) [Aggression (international law)]. *Velyka ukrainska entsyklopediia – Great Ukrainian Encyclopedia*. Retrieved from [https://vue.gov.ua/Агресія_\(міжнародне_право\)](https://vue.gov.ua/Агресія_(міжнародне_право)) (Last accessed: 25.03.2021) [in Ukrainian].

12. Operatsiia [Operation]. (1974). *Slovnyk ukrainskoi movy – Dictionary of the Ukrainian Language*. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/operacija> [in Ukrainian].

13. Akt [Act]. (1970). *Slovnyk ukrainskoi movy – Dictionary of the Ukrainian Language*. Retrieved from <http://sum.in.ua/s/akt> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 31.03.2021.

Alla Hrebeniuk,

PhD (Philology),

Lecturer at the Department of Eastern European National Languages,

Educational and Scientific Center of Language Training,

National Academy of Security Service of Ukraine

22 Maksimovich St., Kyiv 03022, Ukraine

e-mail: alla7997@meta.ua

<https://orcid.org/0000-0002-8703-3432>

Scopus Author ID: 57222149559

Anti-Ukrainian Propaganda: Typical Features and Concept

The article focuses on defining the characteristics and concepts of anti-Ukrainian destructive propaganda. The provisions of the National Security Strategy of Ukraine and scientific works related to the subject of the research are analyzed. The absence of results, the formation of which article is about, is stressed. Based on the study of lexicographic sources, scientific and practical materials, the following signs of propaganda to the detriment of the national interests of Ukraine have been identified: exercising the influence by disseminating, explaining, bringing of political, philosophical, scientific, artistic ideas, views, knowledge, appeals to the recipients; implementation of these ideas through ideological and political, social, religious influence on audience, certain groups of people or separate persons; usage of social contradictions, provocation of hostility and conflicts, undermining of social unity; usage of the methods of special information operation, which is the part of the information war and subversive activities, and belong to the spectrum of non-military threats; destructiveness; serving the purpose of reorientation of objects of influence to other values and ideals, their incitement to commit illegal actions to weaken the state and socio-political system; conducting both in covert (manipulative) and open forms using the means of social communication; deployment both outside and inside Ukraine. A definition for anti-Ukrainian propaganda is formulated.

It is proved that anti-Ukrainian propaganda is a method of special information operations, and it provides destructive manipulative and open, ideological and political, social, religious and other influence (through the use of communication technologies, dissemination and constant, deep and detailed explanation of ideas, views, knowledge, appeals) to a person, group of persons or society in order to reorient them to other values and ideals and provoke programmed emotions, encourage action to destabilize the situation and weaken the state and socio-political system, encroachment on state sovereignty, territorial integrity, democratic constitutional system and other vital national interests of Ukraine.

The prospects for further research include the study of types of propaganda, places and roles of propaganda among SIO methods, methods of propaganda, structural and

executive mechanism of anti-Ukrainian propaganda, chronology of the development of Russian propaganda in Ukraine.

Keywords: anti-Ukrainian propaganda, features of anti-Ukrainian propaganda, the concept of anti-Ukrainian propaganda, theoretical and methodological principles of anti-Ukrainian propaganda, counteraction to anti-Ukrainian propaganda.